

Sumi oškodovanj v bankah: 783 milijonov evrov

Intervju z
Darkom Majheničem

Nina Oštrbenk, foto: Barbara Reya

25
odstotkov
manj kaznivih
dejanj
gospodarske
kriminalitete je
NPU obravnaval
lani v primerjavi
z letom 2014.

Letošnje prioritete
NPU ostajajo enake –
bančna kriminaliteta
in druge zahtevne
oblike gospodarske
kriminalitete ter
korupcijska kazniva
dejanja na vseh
področjih.

Kriminalistična policija je do konca februarja na področju oškodovanja bank – največ v državni lasti – zaznala 230 sumov kaznivih dejanj, katerih skupna ocenjena škoda znaša okoli 783 milijonov evrov, pravi direktor Nacionalnega preiskovalnega urada (NPU) Darko Majhenič.

Koliko gospodarstvenikov, bančnikov, politikov in državnih uradnikov je NPU preiskoval?

Statistike ne vodimo po statusih oseb, ampak po kaznivih dejanjih. Smo pa uspešno zaključili več takih primerov, tudi s tožilskimi akti in sodbami.

Ali tudi vi ocenjujete, da preiskujete več menedžerjev kot pa politikov, državnih uradnikov, bančnikov?

Ker gre za gospodarsko kriminaliteto, preiskujemo veliko menedžerjev. To pa ne pomeni, da ne dajemo dovolj velikega poudarka na kazniva dejanja zoper zlorabe javnih pooblastil in druga kazniva dejanja, ki so jih osumljeni uradniki, funkcionarji ...

V zadnjem času je veliko afer v zdravstvu, šolstvu ... Ali NPU preiskuje tudi nepravilnosti v javnem sektorju?

Naša prioriteta so tudi kazniva dejanja, storjena v javnem sektorju oziroma povezana z različnimi postopki javnih naročil, zlasti tam, kjer so korupcijska tveganja največja, bodisi v zdravstvu, šolstvu, energetiki, lokalni samoupravi. Na področju zdravstva smo ovadili 20 oseb zaradi kaznivih dejanj nedovoljenega dajanja in sprejemanja daril. Ugotovili smo, da so osumljeni zdravniki za pridobitev in/ali ohranitev posla zahtevali denarno nagrado, in sicer določen znesek od nabave posameznih medicinskih pripomočkov oziroma od posameznega posla. Kazniva dejanja so bila storjena izključno zaradi pridobitve premoženjske koristi.

Slovenija je na lestvicah zaznave korupcije in gospodarskega kriminala še vedno visoko. Koliko je pri nas korupcije?

Po moji oceni je kar veliko sivo polje korupcijske kriminalitete, zato težko govorim o konkretnih številkah. Pogosto gre za posle, povezane z javnimi naročili, sicer pa je teh kaznivih dejanj manj v primerjavi z drugimi oblikami gospodarske kriminalitete. Za korupcijska kazniva dejanja je značilno, da jih je težko odkrivati in dokazovati, še posebej brez uporabe prikritih preiskovalnih ukrepov. Tudi osebe, od katerih se podkupnina terja, redko podajo ovadbo, saj se bojijo za svoj posel in za to, da bo zoper njih uveden kazenski postopek.

Se denar iz davčnih oaz vrača nazaj v Slovenijo in koliko je po vaši oceni opranega denarja iz Slovenije?

Zaradi same narave pranja denarja ni natančnih podatkov o količini opranega denarja, ki je v obtoku. Imamo le splošne ocene o premoženju, ki naj bi bilo na sporen način preneseno v tujino, davčne oaze. Številke za Slovenijo se gibljejo tudi do 50 milijard evrov, a se mi zdijo pretirane in vprašljive. Rezultati naših preiskav, povezanih s sumom kaznivih dejanj pranja denarja, potrjujejo samo nekaj deset milijonov evrov.

Že zdaj je fokus NPU na bančni kriminaliteti. Koliko takih postopkov zdaj poteka in koliko vaših postopkov se je končalo z obsodilno sodbo?

Kriminalistična policija je do konca februarja na področju oškodovanja bank – največ v državni lasti – zaznala 230 sumov kaznivih dejanj, katerih skupna ocenjena škoda znaša okoli 783 milijonov evrov. Zaključila jih je 140, od tega je za 98 kaznivih dejanj podala kazenske ovadbe zaradi različnih kaznivih dejanj. Na podlagi podanih kazenskih ovadb so bile banke oškodovane za približno 283 milijonov evrov. Trenutno se obravnava 90 sumov kaznivih dejanj, ocenjena škoda teh primerov pa je okoli 315 milijonov

evrov. Največ tovrstnih zadev obravnava in zaključí NPU.

Kar se tiče predkazenskih postopkov, je več preiskav sumov kaznivih dejanj zaključenih, Specializirano državno tožilstvo je podalo več obtožnih aktov, dve zadevi pa sta že na sodišču (odobritev kredita Simoni Dimic in dokapitalizacija Probanke; op. a.), drugi podatki pa mi niso znani.

Kako ocenjujete trenutno stanje kriminala belih ovratnikov? Je v porastu in na katerih področjih ga je največ?

Policija je v letu 2015 obravnavala nekaj čez 12.500 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete. Padec je 25-odstoten zaradi manj podanih ovadb za kazniva dejanja kršitev temeljnih pravic delavcev, poneverb in uporabe ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva, idr. Ob tem je policija v letu 2014 končala več obširnejših kriminalističnih preiskav in uspešno preiskala več kaznivih dejanj, zaradi česar smo lani zaznali njihov upad. Tudi skupna škoda gospodarskih kaznivih dejanj je bila lani manjša, in sicer znaša 362 milijonov evrov. Državnemu tožilstvu so bile podane kazenske ovadbe za 3.623 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ki jih je policija obravnavala že v prejšnjih letih, za ocenjeno povzročeno škodo 767 milijonov evrov.

Lani se je najbolj povečalo število kaznivih dejanj zlorab položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, tudi oderuštva – slednje predvsem zaradi obravnave serije kaznivih dejanj pri dajanju posojil. Zmanjšalo pa se je število zlorab uradnega položaja ali uradnih pravic. Policija je lani opravila finančne preiskave v 301 zadevi, v katerih je preverjala za 143 milijonov evrov protipravno pridobljene premoženjske koristi.

Trendi kažejo na zmanjševanje gospodarske kriminalitete – katere vrste pa najtežje odkrivata in zakaj?

Med zahtevne oblike kaznivih dejanj uvrščamo tiste, ki so povezane z različnimi finančnimi malverzacijami in izčrpanjem gospodarskih družb, bančno, korporacijsko in insolvenčno kriminaliteto ter druge organizirane oblike gospodarske kriminalitete. Pravne podlage za preiskovanje teh vrst gospodarske kriminalitete imamo, a je treba vedeti, da so storilci izjemno inovativni.

Kje se trenutno kaže ta inovativnost oziroma katera od vrst gospodarske kriminalitete je vse pogostejša?

Vse več je zlorab položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, povezanih s finančnimi instrumenti, zlasti opcijskimi posli, in s prevzemi gospodarskih družb.

Koliko primerov gospodarske kriminalitete ste lani predali tožilstvu?

S kazensko ovadbo smo na NPU zaključili 76 primerov sumov kaznivih dejanj, katerih protipravno pridobljena premoženjska korist znaša 130 milijonov evrov,

v 38 primerih pa utemeljenosti suma nismo mogli dokazati.

Koliko od teh jih je trenutno v postopku na tožilstvu in koliko se jih je končalo s sodbo?

Mislím, da je tožilec v dveh primerih tudi na podlagi kvalitetne kazenske ovadbe vložil neposredno obtožbo in z obtoženimi uspešno sklenil dogovor o priznanju krivde. Drugih podatkov pa nimam.

Katere tri primere gospodarske kriminalitete bi izpostavili kot največje uspehe NPU?

Težko izpostavljám posamezne primere, morda pa bi lahko izpostavil zadeve, povezane s prevzemom gospodarske družbe iz Kranja (Mercurjem; op. a.), s Tomažem Lovšetom in Darijem Južno ter z evropskim poslancem (Zoranom Thalerjem; op. a.).

Kaj pa največji neuspehi?

Izjemno težko je pričakovati, da bomo uspešni v vsakem obravnavanem primeru.

Torej primer NPU, ki pade na sodišču, za vas ni poraz?

Ne, odločitve sodišč je treba spoštovati. Gotovo ni pričakovati vselej stoo odstotnega uspeha. Na podlagi teh primerov stremimo k še bolj kvalitetnemu delu, saj gre za izjemno zahtevne oblike kriminala. Namerne napake niso sprejemljive, ker bi s tem ogrozili uspeh kazenskega postopka, še bolj pa moramo biti previdni zato, ker odvetniki obrambo velikokrat gradijo prav na domnevno storjenih procesnih napakah.

Koliko pri nas v povprečju traja postopek od začetka preiskave do odločitve sodišča?

Te analize nismo delali. Pomembno je, da se že na začetku v policijske preiskave vključi tudi tožilec in da skupaj zberemo dokaze za kvalitetno kazensko ovadbo. Eden izmed zadnjih uspešnih primerov, ki smo ga skupaj izpeljali, se nanaša na Merkur. Tožilec je hitro – v treh do štirih mesecih po tem, ko je prejel kazensko ovadbo –, vložil neposredno obtožbo in sklenil dogovor o priznanju krivde. ^{gg}

Kaj vse je v bančni luknji?

Če ponazorim, od celotne bančne luknje samo vrh piramide predstavlja sume kaznivih dejanj. Vsa ostala dejanja pa so posledica nekih okoliščin iz tistega obdobja, na katera ne smemo gledati iz današnje perspektive. Nekatere posledice so odraz gospodarske krize, napačnih poslovnih odločitev, ki niso nujno kazniva, saj so bili določeni krediti dani s pravšnjim namenom – financirati projekte. Problematična pa so posojila, ki so povezana s kreditiranjem finančnih holdingov, prek katerih so se izvajali menedžerski prevzemi, s čimer se ukvarjamo zdaj.

Številke o denarju v davčnih oazah za Slovenijo se gibljejo tudi do 50 milijard evrov, a se mi zdijo pretirane in vprašljive.

Na področju zdravstva smo ovadili 20 oseb zaradi kaznivih dejanj nedovoljenega dajanja in sprejemanja daril.